

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

OXYMÓRON (PROTIMLUV)

Autor: Mgr. Vladimíra Barboříková

Datum (období) tvorby: 22. – 23. srpna 2012

Ročník: osmý, devátý

Vzdělávací oblast: literární výchova – základní seznámení s literárními pojmy

Klíčová slova: oxymóron - protimluv

(Použité ukázky: F. Villon , K.H. Mácha)

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

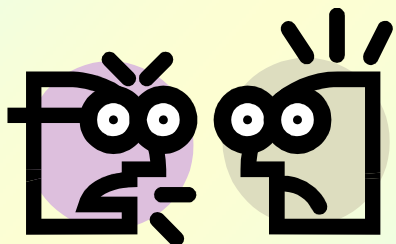
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

• **Anotace:**

- Žáci se seznamují s pojmem **protimluv (oxymóron)**, uvědomují si tento způsob vyjadřování myšlenek a jeho funkci na ukázkách (které poskytují další možnosti pro práci s texty) a ověřují si pochopení pojmu při práci s pracovním listem. V rámci tohoto modulu se žáci naučí řešit jednodušší a názorné úkoly, je kladen důraz zvláště na jejich samostatnost a aktivitu.
- Modul je vhodný pro individuální i skupinovou práci
- **Klíčová slova:** oxymóron - protimluv
- **(Použité ukázky:** F. Villon , K.H. Mácha)

Oxymóron = protimluv

- nejde o ucelenou myšlenku, ale jen o slovní spojení nebo slova, která se navzájem významově popírají
- *jde o logický spor*
- z řeckého *oxys* „ostrý“ + *moros* „tupý“
- oxymóron se záměrně používá v poezii jako básnický prostředek

Francois Villon   Balada 1)
(překlad Otokar Fischer)

(úryvek z Balady je přímo založen na spojování protimluvů)

Já **u pramene** jsem a **žízní hynu**;
horký jak oheň, **zuby drkotám**;
dlím **v cizotě**, kde **mám** svou **domovinu**;
ač **blízko krbu**, **zimnici** přec mám;
nahý jak červ, **oděn** jak prelát sám,
směji se v pláči, **doufám v zoufání**;
mně **lékem je**, **co jiné poraní**;
mně **při zábavě oddech není přán**;
já **sílu mám** a **žádný prospěch z ní**,
srdečně přijat, každým **odmítán**.
Jen to mi **nesporné**, **co plno stínů**;
kde světlý den, **tam cestu sotva znám**;
kde průzračnost, **tam výkladem se minu**;
za svou znalost vděčím náhlým náhodám;
vše **vyhrávaje**, **čím dál smolněj hrám**;
dím „**dobry večer**“, **jitro-li se skví**;
když ležím naznak, **strach mám z padání**,
bohatství čekám, **ničí nejsem pán**;
mám vše, **co chci**, - **nic**, **na čem srdce lpí**,-
srdečně přijat, každým **odmítán**.

Oxymóron = protimluv

Karel Hynek Mácha

Máj 2) úryvek

I v smutném zraku mém dvě vřelé slzy stály,
co jiskry v jezeru, po mé si tváři hrály;
neb můj též krásný věk, dětinství mého věk
daleko odnesl divoký času vztek.
Dalekoť jeho sen, umrlý jako stín,
obraz co bílých měst u vody stopen klín,
takť jako zemřelých myšlenka poslední,
tak jako jméno jich, pradávných bojů hluk,
dávna severní zář, vyhaslé světlo s ní,
zbertěné harfy tón, ztrhané strůny zvuk,
zašlého věku děj, umřelé hvězdy svit,
zašlé bludice pouť, mrtvé milenky cit,
zapomenutý hrob, věčnosti skleslý byt,
vyhasla ohně kouř, slitého zvonu hlas,
mrtvé labutě zpěv, ztracený lidstva ráj,

to dětinský můj věk

Nynější ale čas
jinošství mého – je, co tato báseň, máj.
Večerní jako máj ve lůně pustých skal;
na tváři lehký smích, hluboký v srdci žal.

Citace:

- 1) VILLON, FRANCOIS. *Balada*. Literární výchova pro 8. ročník základní školy a odpovídající ročník víceletých gymnázií. 1.vyd. Praha: SPN, 1996. s.37-38. IBSN 80-85937-39-5.
  - 2) MÁCHA, KAREL HYNEK. *Máj*. <http://www.lupomesky.cz/maj/>
Literární výchova pro 8. ročník základní školy a odpovídající ročník víceletých gymnázií. 1.vyd. Praha: SPN, 1996. s.58-59. IBSN 80-85937-39-5.
- VLAŠÍN, ŠTĚPÁN A KOL. *Slovník literární teorie*. 2.vyd. Praha: Československý spisovatel, 1984. 12/13. 22-141-84.
  - Pracovní list:
  - <http://ld.johannesville.net/macha-05-basne-a-dramaticke-zlomky>
  - http://cs.wikipedia.org/wiki/Fran%C3%A7ois_Villon
  - <http://ld.johannesville.net/villon/zivotopis?bio=1&fig=1>